

## Haber-Yorum

### **Halilzad'ın Kabil'e Yaptığı Kişisel Ziyaret: Gizli Bir Görev İçin Açık Mesajlar**

#### **Haber:**

Geçtiğimiz günlerde, ABD'nin eski Afganistan Özel Temsilcisi Zalmay Halilzad, Kabil'i ziyaret etti ve bir medya röportajında Afganistan ile ABD arasındaki ilişkilerin durumu hakkında konuştu. Şu anda ABD hükümetinin bir üyesi olmadığını ve ziyaretinin "kişisel" olduğunu vurguladı; ancak aynı zamanda bu ziyaretin mahkum takasları, ikili ilişkiler ve bunları iyileştirme yolları hakkında görüşmeleri de kapsadığını kabul etti. Ayrıca Halilzad, resmi olarak hükümet yapılarından ayrılmış olmasına rağmen, kendisini hala Afganistan meselelerine "dahil" olarak gördüğünü açıkladı ve bu dosyaya karşı sorumluluk hissettiğini ifade etti.

#### **Yorum:**

Düşünülmesi gereken ilk nokta, içeriği tamamen siyasi olmasına rağmen bu ziyaretin kişisel olarak nitelendirmesidir; ayrıca diyalogun gayri resmi olarak sunulması ancak bu diyalogun, özellikle yıllardır ABD'nin Afganistan'daki politikasını tanımlayan aynı temalar etrafında dönmesidir. Bu röportajdan, sadece bir kişinin tutumları değil, aynı zamanda daha yumuşak ve gayri resmi bir şekilde olsa da Washington'un politikasının ana hatlarını da okumak mümkündür.

Zalmay Halilzad, Afgan siyasetinde yeni bir yüz değildir. Zira resmi görevi süresi boyunca, ABD'nin Taliban ile yaptığı görüşmelerin baş mimarı ve Afganistan krizini savaş alanından müzakere masasına taşıyan ve Taliban'ı Amerika Birleşik Devletleri'nin resmi bir tarafı olarak tanıyan Doha Anlaşması'nın kilit tasarımcılarından biri olmuştur. Dolayısıyla Halilzad bağımsız bir politika yapıcı değil, aksine maliyetleri düşürmek, tehditleri kontrol altına almak ve uzun vadeli taahhütlerde bulunmadan krizi yönetmek gibi belirli bir Amerikan stratejisinin uygulayıcısıdır.

Son röportajında, Afganistan'ın artık Amerikan dış politikasında bir öncelik olmadığını açıkça belirtirken, ancak hemen ardından bu ülkenin Washington için hala önemini koruduğu eklemesinde bulunmuştur ki bu önem, Amerikan güvenliği ve Taliban'ın taahhütleri gibi tamamen iki özel meseleden kaynaklanmaktadır. Yani Amerikan mahkumlarının serbest bırakılması ve Taliban'ın -Doha anlaşmasına göre- terörizmi dizginleme taahhüdü ki böylece Afganistan toprakları Amerika ve müttefiklerinin çıkarlarına karşı kullanılmasın. Daha açık bir ifadeyle, Amerika'nın bakış açısına göre Afganistan hayati bir mesele değil, ancak kontrol altına alınması gereken potansiyel bir tehlikedir.

Halilzad bu kontrolü Doha Anlaşması çerçevesinde tanımlıyor. Taliban'ın, Afganistan topraklarını ABD ve müttefiklerinin çıkarlarına karşı kullanmayacağına dair taahhütte bulunduğunu hatırlatıyor ve onun

konuşmasından, Amerika'nın şu ana kadar bu yönden nispeten memnun hissettiği anlaşılıyor. Onun bakış açısına göre bu, kabul edilebilir pragmatizmin bir kanıtıdır.

Röportajın en önemli kısımlarından biri Bagram Hava Üssü konusudur; zira Halilzad'ın işgal tanımını reddetmekte ve meseleyi Amerikan güvenlik ihtiyaçlarıyla ilişkilendirmektedir. Dolayısıyla o, gelecekte Amerika ve Afganistan'ın yeniden işbirliğine girebileceğini ve Bagram'ın ikili görüşmelerin bir parçası olacağını açıkça belirtmektedir. Bu söz, Washington'un bakış açısına göre Bagram'ın kapalı bir dosya olarak değil, potansiyel bir araç olarak kalmaya devam ettiğini göstermektedir. Bu yüzden baskı, müzakere ve uzlaşma; güvenlik, diplomasi veya terörle mücadele başlıkları altında yeniden tanımlanabilir.

Aynı zamanda Halilzad, iyi polis ve teşvik edici rolünü oynamaktadır. Zira o, Taliban'ın politikalarını olumlu olarak değerlendiriyor ve dolaylı olarak da -Pakistan gibi- Amerika ile nasıl muamele edileceğini öğrenmelerini tavsiye ediyor. Pakistan'ın becerisine yönelik övgüsü, bir modele yönelik bir övgüdür: Bu model ise, Amerika'nın kırmızı çizgilerini korumakla birlikte egemen güçle olan ilişkilerinden en büyük faydayı nasıl elde edeceğini öğrenmiş bir ülke olmasıdır. Onun mesajı açıktır: Taliban gerçekçi olur ve oyunun kurallarını anlarsa, daha kabul edilebilir bir ortak haline gelebilir.

Ayrıca demokrasi ve Batı değerleriyle ilgili olarak da Halilzad, hedefte değil, üsluptaki bir değişiklikten bahsediyor. Zira o, Amerika'nın artık demokrasi ve değerlerini askeri güçle dayatmak istemediğini, ancak bunun onu terk etmek anlamına gelmediğini açıklıyor. Nitekim araçlar değişti: Zira yumuşak baskı, diplomasi, ekonomi ve şartlı angajman savaşın yerini almıştır.

Bu röportajın özeti, Amerika'nın Taliban'ın politikalarına olan göreceli memnuniyetinin, değer veya ilke olarak bir memnuniyet değil de pratik ve şartlı bir memnuniyet olduğunu göstermektedir. Ancak burada şu temel soru öne çıkıyor: Politikanın başarısının ölçütü Washington'un memnuniyeti ve tehditler yönetimi ise, o halde Allahu Teala'nın rızası nerede kalıyor? Ulus devlet ve vakıacı siyaset sisteminde, bu soru temel olarak silinmiştir; çünkü bugün siyaset, menfaat ve güç alanına indirgenmiştir. Gerçek kriz, Müslümanlar arasındaki otorite sahiplerinin –özellikle de İslam'ın hakim olması sloganını ortaya çıkanların– bu silinmeyi kabul etmiş olmaları ve devleti dini ortaya çıkarmanın bir aracı olarak değil de, pazarlık ve hayatta kalma için bir araç olarak görmeleridir! Bu çatlak, bugün yaşadığımız birçok siyasi çıkmazın aslıdır.

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan**

**Yusuf Arslan - Afganistan**